VARLIQ واریق
Dil, Ədəbiyyat, Mədəniyyət və Cəmiyyət Araşdırmaları Dərgisi
Dil, Edebiyat, Kültür ve Toplum Araştırmaları Dergisi
Journal of Language, Literature, Culture and Social Studies
İkinci Dönem. Sayı: 2025: 40(2), ss. 63-72
Telif Haqqı©Varlıq Dergisi

Çingiz Aytmatova Məktub

Bəxtiyar VAHABZADƏ[I]

Xülasə:
Bəxtiyar Vahabzadənin Çingiz Aytmatova ünvanladığı məktub, yazıçının "Kassandra damğası" romanı üzərindən bəşəriyyətin qarşılaşdığı mənəvi və əxlaqi böhranlara dair dərin düşüncələrini ifadə edir. Vahabzadə bu əsəri yalnız bədii bir roman deyil, fəlsəfi bir manifest kimi qiymətləndirir və Aytmatovun yaratdığı obrazların daxili sarsıntılarını müasir dövrün yadlaşma, zorakılıq və dəyər itkiləri ilə əlaqələndirir. Məktubda vicdan, məsuliyyət və insaniyyət anlayışları ön plana çəkilir; əsərin çağları aşan ümumbəşəri bir çağırış olduğu vurğulanır.

Vahabzadə həmçinin Aytmatovun yaradıcılığında Türk dünyasının ortaq dəyərlərinin və insani narahatlıqların ustalıqla birləşdirildiyini yüksək qiymətləndirir. "Kassandra damğası"ndakı xəbərdarlıqları təkcə bir yazıçının təsəvvürü kimi deyil, zamanımızın reallıqlarına əsaslanan bir vicdan səsi kimi dəyərləndirir. Məktub, Azərbaycan və Qırğız ədəbiyyatları arasında mənəvi bir körpü qurmaqla yanaşı, iki böyük yazıçının ideya yaxınlığını da nümayiş etdirir.

Açar sözlər: Bəxtiyar Vahabzadə, Çingiz Aytmatov, "Kassandra damğası", Qırğız ədəbiyyatı

[I] Azərbaycan milli şairi və yazıçısı.

VARLIQ واریق
Dil, Ədəbiyyat, Mədəniyyət və Cəmiyyət Araşdırmaları Dərgisi
Dil, Edebiyat, Kültür ve Toplum Araştırmaları Dergisi
Journal of Language, Literature, Culture and Social Studies
İkinci Dönem. Sayı: 2025: 40(2), ss. 63-72
Telif Haqqı©Varlıq Dergisi

Çingiz Aytmatov'a Mektup

Bahtiyar VAHABZADE★

Özet:
Bahtiyar Vahabzade'nin Çingiz Aytmatov'a hitaben kaleme aldığı mektup, yazarın "Kassandra Damgası" romanı üzerinden insanlığın karşı karşıya bulunduğu ahlaki ve manevi krizlere dair derin bir düşünce metnidir. Vahabzade, romanın yalnızca edebî değil, felsefî bir manifesto niteliği taşıdığını vurgulayarak Aytmatov'un eserindeki insanlık dramını, modern çağın yabancılaşma, şiddet ve değer kaybı gibi sorunlarıyla ilişkilendirir. Mektupta Aytmatov'un kahramanlarının yaşadığı içsel çatışmalar üzerinden toplumsal sorumluluk ve vicdan kavramları irdelenir; eserin, zamanın ötesine taşan evrensel bir çağrı olduğu ifade edilir.

Vahabzade ayrıca Aytmatov'un eserlerinde Türk dünyasının ortak değerlerini ve insanî kaygıları bir arada işleyiş biçimini takdir eder. "Kassandra Damgası"ndaki uyarıların yalnızca bir romancının hayal ürünü değil, çağımızın gerçeklerine dayalı bir vicdan sesi olduğunu belirtir. Mektup, Azerbaycan ve Kırgız edebiyatları arasında bir köprü kurarken, iki büyük yazarın düşünsel ortaklığını da gözler önüne serer. Bu yönüyle metin, yalnızca bir edebî değerlendirme değil, aynı zamanda halklar arası kültürel dayanışmanın ve ortak manevi değerlerin altını çizen bir fikir manifestosu niteliğindedir.

Açar sözler: Bahtiyar Vahapzade, Çingiz Aytmatov, "Kassandra Damgası", Kırgız edebiyatı

★Azerbaycan milli şairi ve yazarı.

VARLIQ واریق
Dil, Ədəbiyyat, Mədəniyyət və Cəmiyyət Araşdırmaları Dərgisi
Dil, Edebiyat, Kültür ve Toplum Araştırmaları Dergisi
Journal of Language, Literature, Culture and Social Studies
İkinci Dönem. Sayı: 2025: 40(2), ss. 63-72
Telif Haqqı©Varlıq Dergisi

Letter to Chingiz Aytmatov

Bahtiyar VAHABZADE [I]

Abstract:
Bahtiyar Vahabzade's letter addressed to Chingiz Aytmatov reflects profound reflections on the moral and spiritual crises humanity faces, conveyed through Aitmatov's novel The Cassandra Brand. Vahabzade considers the work not merely a literary piece but a philosophical manifesto, associating the inner turmoil of Aytmatov's characters with modern alienation, violence, and the erosion of values. Themes of conscience, responsibility, and humanity are brought to the forefront, presenting the novel as a universal call that transcends its time.

Vahabzade also praises Aytmatov's ability to intertwine the shared values of the Turkic world with universal human concerns. He interprets the warnings in The Cassandra Brand not as fictional imagination but as a voice of conscience grounded in the realities of our age. The letter serves as a moral bridge between Azerbaijani and Kyrgyz literatures, revealing the intellectual kinship between the two great authors.

Keywords: Bakhtiyar Vahapzade, Chingiz Aytmatov, "Kassandra Stamp", Kyrgyz literature

[I] Azerbaijani national poet and writer.

VARLIQ وارلیق
Dil, Ədəbiyyat, Mədəniyyət və Cəmiyyət Araşdırmaları Dərgisi
Dil, Edebiyat, Kültür ve Toplum Araştırmaları Dergisi
Journal of Language, Literature, Culture and Social Studies
İkinci Dönem. Sayı: 2025: 40(2), ss. 63-72
Telif Haqqı©Varlıq Dergisi

نامه‌ای به چنگیز آیتماتوف

بختیار وهابزاده★

چکیده:
نامهٔ بختیار وهابزاده به چنگیز آیتماتوف بازتاب‌دهندهٔ اندیشه‌های عمیق او دربارهٔ بحران‌های اخلاقی و معنوی بشر است که از خلال رمان «داغ کاساندرا» بیان می‌شود. وهابزاده این اثر را صرفاً یک رمان ادبی نمی‌داند، بلکه آن را مانیفستی فلسفی تلقی می‌کند و بحران‌های درونی شخصیت‌های آیتماتوف را با بیگانگی، خشونت و از دست‌رفتن ارزش‌ها در دنیای معاصر مرتبط می‌سازد. در این نامه مفاهیمی چون وجدان، مسئولیت و انسانیت در مرکز قرار می‌گیرند و اثر به‌عنوان ندایی جهانی و فراتاریخی معرفی می‌شود.

وهاب‌زاده همچنین توانایی آیتماتوف را در پیوندزدن ارزش‌های مشترک جهان ترک با دغدغه‌های انسانی ستایش می‌کند. او هشدارهای موجود در «داغ کاساندرا» را نه محصول خیال‌پردازی ادبی، بلکه صدای وجدانی برآمده از واقعیت‌های زمان ما می‌داند. این نامه ضمن ایجاد پلی معنوی میان ادبیات آذربایجان و قرقیزستان، خویشاوندی فکری دو نویسندهٔ بزرگ را نیز به نمایش می‌گذارد.

کلیدواژه‌ها: بختیار وهابزاده، چنگیز آیتماتوف، «داغ کاساندرا»، ادبیات قرقیز

★شاعر و نویسنده ملی آذربایجان

VARLIQ وارلیق
Dil, Ədəbiyyat, Mədəniyyət və Cəmiyyət Araşdırmaları Dərgisi
Dil, Edebiyat, Kültür ve Toplum Araştırmaları Dergisi
Journal of Language, Literature, Culture and Social Studies
İkinci Dönem. Sayı: 2025: 40(2), ss. 63-72
Telif Haqqı©Varlıq Dergisi

چنگیز آیتماتوفا مکتوب

بختیار واهابزاده

حؤرمتلی چنگیز تره‌قولوویچ،
من مای آیئندا خسته اولدوغوما گؤره سیزین 70 ایللیک یوبیلئییئنیزه گله‌بیلمه‌دیم. بونا گؤره سیزدن دؤنه- دؤنه عذر ایسته‌ییرم. لاکین من سیزه فاکسلا تبریک مکتوبو گؤندرمیشدیم. یقین آلمیشسینیز. البته کی، بو منه، منیم بیشککه گلمه‌مه‌ییمه حاق قازاندیرمیر.

شاهمار اکبرزاده ایله منه گؤندردیگینیز «کاساندرا دامغاسی» کیتابینیزی آلدیم. بونا گؤره ده چوخ ساغ اولون. اساساً ایسه اونا گؤره ساغ اولون کی، بیز اوخوجولارا بئله محتشم بیر اثر وئرمیسینیز. بو کیتاب یالنیز چنگیز آیتماتوف‌ون بؤیوک اوغورو دئییل، بو عینی زاماندا دونیا ادبیاتی‌نین و اجتماعی فیکری‌نین بؤیوک نائلیتی‌دیر. بو کیتابدا چینگیز تامام باشقا چنگیزدیر. سیز بوندان اووْلکی اثرلرینیزده یالنیز سووئت ایمپریاسی‌نین تؤرتدیگی فاجیعه‌لری و آیری- آیری فردلرین اؤز سهوی اوجباتیندان چکدیگی بلالاری قلمه آلمیشدینیزسا، بو کیتابینیزدا اوزایدان (فضادان) دونیایا باخاراق بوتون انسانلیغین قلوبال فاجیعه‌لریندن صحبت آچیرسینیز. سیز بو اثرینیزده تک- تک مانقوردلارین دئییل، کوتله‌نین مانقوردلاشماسینی و بو مانقوردلوقدان تؤره‌ین فاجیعه‌نی قلمه آلمیسینیز.

منه ائله گلیر کی، «کاساندرا دامغاسی» رومانی‌نین مغزی و اساس دوشونجه‌سی کیتابین اپیلوق حیصه‌سیندن باشلاییر. اپیلوق روماندا‌کی حادیثه‌لرین باشلانغیجی و سونراکی حادیثه‌لره قان پایلایان اوره‌گی‌دیر. داها دوغروسو، رومانین فلسفی ایضاحی‌دیر. بئله کی، اپیلوقو اوخومادان رومانین اساس غایه‌سی آنلاشیلماز. بو معنادا اپیلوق رومانین اؤزوندن گوجلودور. اپیلوقا قدرکی حیصه نه قدر فانتاستیکدیرسه، اپیلوق بیر او قدر سووئت دؤرونده‌کی رئال دونیامیزین تصویری‌دیر. سیز فانتاستیکانی دا ائله تقدیم ائئتمیسینیز کی، اوخوجو اونو رئاللیق کیمی قبول ائدیر. منه ائله گلیر کی، اثرین قهرمانی نه فانتاستیک اوبراز (تیپ) اولان X-رودون (X-فردین) مولیفی مونارخ (کشیش، قاراباش) فیلوفئی، نه ده اونون فیکرینی یئر کوره‌سینده دستکله‌ین فوتورولوق بورک‌دور. اثرین قهرمانی بورک‌و ویجدان عذابلاری چکمه‌یه مجبور ائدن، اونو

کاتارسیسه (آرینمایا، گوناهدان تمیزلنمه‌یه) گتیریب چیخاران رونادیر. مونارخ فیلوفئی‌ین اوزایا قاچماسی‌نین دا سببکاری محض رونادیر.

رونا زوراکیلیغی (زوربالیغی) اوزرینده قورولان سووئت ایمپریاسی‌نین قوربانلاریندان بیری‌دیر. اونون گوناهی ایچینده یاشادیغی، «شر ایمپریاسی»نین رذالتلرینی گؤره‌بیلمه‌سی‌دیر. پروفسور فیلوفئی‌له اونون صحبتی، دوشوندویونو پروفسورون اوزونه چیرپماسی صحنه‌سی سیزین «گون وار عصره بدل» اثرینیزده اؤرتولو شکیلده قویدوغونوز پروبلمین سانکی داوامی‌دیر.

فیلوفئی‌ین صیرف علم نامینه ائله‌دیگی کشفدن همن «شر ایمپریاسی»نین اؤز مقصدلری اوچون استیفاده ائتمه‌یه چالیشماسی بشریتین فاجیعه سی ایدی. یازیرسینیز: «بیزیم اوچون X-رود – یئنی تیپ انساندیر. و بیزیم تخمینیمیزه گؤره، ایشچی صینیفینی اسکی دونیادان قورتارماغی عیناً X-رود باشاراجاقدیر. عیناً کیم اولاجاق؛ سرعتده بیزدن فرقلی اولان، بیزدن داها قورخوسوز اولان و کومونیزمین بوتون دونیادا ظفری اوچون ساواشان او دلیجی گوج، X-رود آشیری درجه‌ده فردی آزادلیغین و روحون داشییجیسی اولاجاق. اونون انسانلیغین یئنی‌چاغی‌نین یولونو آچماسی گؤزلنمکده‌دیر. اسکیدن بری بیزیم انقلاب تجروبه‌لریمیز بونو گؤسترمکده‌دیر. X-رود گله‌جکده ساده‌جه اسکینی، کؤهنه‌نی اورتادان قالدیریجی دئییل، عینی زاماندا یئنی دونیانین دا یارادیجیسی اولاجاق.»

بلی، سووئت ایمپریاسی شخصی روحدان، دویغودان، منلیکدن آزاد اولان، انسانلیقدان و انسان‌سئورلیکدن محروم اولان، «یئنی انسان» یاراتماق و بو مانقوردلارین سایه‌سینده بوتون دونیادا کومونیزمین غلبه‌سینه نایل اولماق ایسته‌ییردی. بو رومانینیزدا فرضیه و قانتزی شکلینده قویدوغونوز ایکس‌رودو سیز «عصره بدل گون» رومانینیزدا یوخاریدان یئییلنلری سورغوسوز- سوالسیز یئرینه یئتیرن روبوت- مانقورد ثابیتجان کاراکترینده یاراتمیشدینیز. بئله‌لیکله، فیلوفئی‌ین کشفینه احتیاج اولمادان بو مانقورد- روبوتلاری سووئت ایدئولوژیسی ثابیتجانلارین سیماسیندا یئتیشدیرمیشدی. بیر سؤزله جمعیت مانقوردلاشمیشدی.

بو مسئله‌یه سیز 1982-جی ایلده و. کورکین‌له آپاردیغینیز مصاحیبه‌ده ده توخونموشدونوز.

عزیز قارداشیم،

1970-جی ایللرده من روس مطبوعاتیندان اوخوموشدوم کی، دونیا و او جمله‌دن روس عالیملری‌نین دئدیگینه گؤره، آتانین جینسی ضعیفلیگیندن اؤلادسیز قالان قادینلاری صنعی (یاپای) مایالانما (دؤللنمه) یولو ایله آنا ائله‌مک اولار. حتی اونو دا اوخوموشدوم کی، فرانسادا ارینده‌ن ایجازه‌سیز بئله بیر آددیم آتان آنانی اونون میلیونر اری محکمه‌یه وئرمیشدی. او زامان دونیا مطبوعاتیندا بو مسئله مذاکیره اولوندو. آداملارین بیر قیسمی صنعی مایالانما یولو ایله آنا اولان قادینا، بیر قیسمی دا ارینه حاق وئردی (حکیم باشقا بیر کیشی‌نین ایسپرمینی ایگنه یولو ایله قادینین اوشاقلیغینا اؤتورور. دئمک، بو یوللا دوغولان اوشاق آنایا دوغما، آنایا ایسه اؤگئی اولور. حتی منیم یادیمدادیر کی، او زامان

تیفلیس‌ده بئله بیر انستیتو دا آچیلمیشدی. بورادا علمله اخلاق اوز-اوزه دایانمیش اولور. او زامان من بو کشفه قارشی «علم- اخلاق» آدلی بیر شعر ده یازمیش، یئرلی و موسکووا مطبوعاتیندا چاپ ائتدیرمیشدیم.

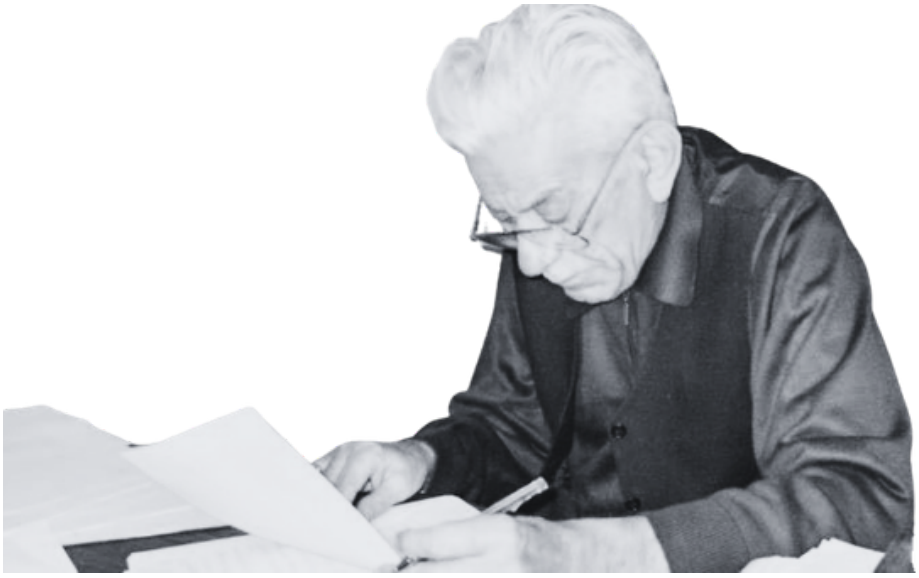

بو احوالاتدان بیر قدر سونرا حافیظه‌نین بئییندن- بئییندن کؤچورولمه‌سی مسئله‌سی چیخدی. اکسپریمنتاتور (دنه‌یجی) عالیم قارانلیقدا سیچانا ایشکنجه وئریر، اونو دؤیور، بدینینه معین مقداردا اکلتریک جریانی وئریر – بئله‌لیکله، شرطی رفلکس اولاراق سیچانی قارانلیقدان قورخماغا اؤیره‌دیر. قارانلیقدا ایشکنجه وئریلن یسچانین حافیظه حجره‌لری کیمیه‌وی (شیمیایی) قورخو ماده‌سی یاییر. سیچاندا قورخو رفلکسی آرتدیقجا اونون بئینینده کیمیه‌وی بیلشمه‌لر چوخالیر. اکسپریمنتاتور همین کیمیه‌وی بیرلشمه‌لری باشقا بیر سیچانا کئچیردیکده همین سیچان دا قارانلیقدان قورخماغا باشلاییر. بو کشفدن سونرا همین پروسه‌نی انسانا دا تطبیق ائتمک، بیری‌نین حافیظه‌سینی او بیرینه کئچیرمک مومکون اولور. من بو باره‌ده ده «باش» آدلی بیر شعر یازمیشدیم. سونرا همین شعرین اساسیندا «هارا گئدیر بو دونیا» آدلی پیئس یازدیم و بو پیئس آذربایجان‌دا و تورکیه‌ده اویناندی. بورادا من یئنه ده علمله قارشی- قارشییا دوران اخلاق مسئله‌سینی ایره‌لی آتیر و اخلاقا ضید اولان هر هانسی علمی کشفی انکار (رد) ائدیردیم.

سیزین رومانینیزدا بو مسئله باشقا جور قویولور. یعنی سیز گوناهی علمی کشفلرده گؤرمورسونوز، عکسینه، گوناهی بشریتین پوزولماسیندا، آللاهین ائلچیلری اولان پیغمبرلرین قویدوقلاری اخلاق نورملارینا بیگانه‌لیکده، بشریتین حاق یولوندان دؤنمه‌سینده گؤرور و بونا گؤره ده فیلوفئی‌ین مکتوبونو روما پاپاسینا عنوانلاییرسینیز. حقیقتده 20-جی عصرده انسانلیق معناً او قدر پوزولوب کی، شر خئیره حؤکم ائتمه‌یه، عاغیل و دوشونجه‌نین شرین گیروونا چئوریلمه‌سینه اعتیراض ائدیر. بو معنادا بیولوژی

ساحه‌سینده‌کی علمی کشفلر باره‌سینده بیزیم دوشونجه‌لریمیز هم اوست- اوسته دوشور، هم ده معین معنادا فرقلنیر.

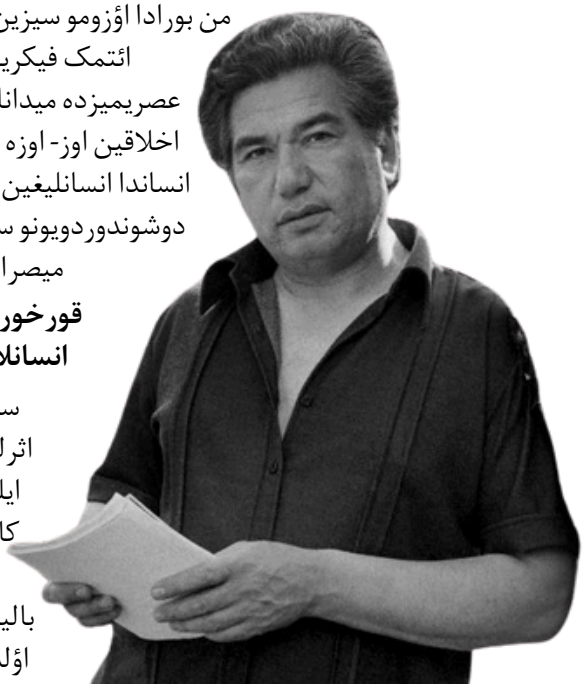

من بورادا اؤزومو سیزین کیمی داهی صنعتکارلا مقایسه ائتمک فیکریندن اوزاغام. مقصدیم اودور کی، عصریمیزده میدانا گلن فاجیعه‌لرین سببینی علمله اخلاقین اوز- اوزه گلمه‌سینده و داها دقیق دئسک، انساندا انسانلیغین اؤلمه‌سینده آختارماغین منی ده دوشوندوردویونو سیزه چاتدیرماقدیر. شعردن ایکی میصراعنی میثال گتیرمک ایسته‌ییرم.:

قورخورام، دونیادا بیر زامان گله،
انسانلار یاشایا، انسانلیق اؤله!

سیزین، دئمک اولار کی، بوتون اثرلرینیزده اینستینکتله (ایچ‌گودو ایله / غریزه‌وی) دوشونن حیوان کاراکترلرینه راست گلیریک. بو اثرینیزده ده بیر نئچه دفعه بالینالارین اؤزونو ساحیله چیرپیب اؤلدورمه‌لری ایله یئر کوره‌سینده تؤره‌نن فاجیعه‌لرین علاقه‌لندیریلمه‌سی چوخ دوشوندوروجودور. ائله بیل بالینالار بشریتین تؤره‌تدیگی بو فاجیعه‌لره اعتیراضلارینی بیلدیریر و بشریتی بو یانلیش یولدان چکیندیرمه‌یه چاغیریر. (بلکه ده حقیقتاً ده بو، بئله‌دیر؟!)

فیلوفئی کیمی عالیملر یالنیز اؤز علمی کشفلرینی دوشونور. اونون محض بو جور دوشونمه‌سی‌نین ده اساسی وار. سیزین یازدیغینیز کیمی، او، اؤزو ده آنونیم آتا و آنادان دوغولدوغونا گؤره، اؤزونون ده ایکس‌رود اولدوغونا گؤره، کشفی‌نین او درجه‌ده بشریت اوچون فایدالی اولوب- اولمادیغینی دوشونمور. او، یالنیز بوتون بشریته اؤزونون وارلیغینی تصدیق ائتدیرمک، «آتا و آنامین نامعلوم اولماسینا باخمایاراق، من سیزین هامینیزدان یوکسکم» - دئمک اوچون کشفی‌نین حاقیندا معلوماتی یئره گؤندریر.

سیز بلکه ده ائله بونا گؤره ده مونارش فیلوفئی‌ین محض نامعلوم آتا و آنادان غیر قانونی دوغولدوغونا گؤره اونون اوچون ائتدیگی کشفین اخلاقی طرفی‌نین واجیب اولمادیغینی دئمک ایسته‌میسینیز؟

بو مسئله ایله علاقه‌دار ایکینجی دونیا محاربه‌سی‌نین نتیجه‌سینده آلمان عسگرلریندن دوغولان اوشاقلارین تیمثالیندا اؤزونو اؤلدورن آنا و قیزین فاجیعه سی داها حیاتی و داها دریندیر. دئیه‌ک کی، آنا گوناهکاردیر. بس آلمان عسگریندن دوغولان و بونا گؤره ده اطرافین – گوتله‌نین تحقیرلرینه معروض قالان قیزین گوناهی نه‌دیر؟ بس بونو کند جاماعاتی – گوتله نییه آنلاماق ایسته‌میر؟ آنا و گوناهسیز قیزین فاجیعه‌سی‌نین سببی

نه‌دیر؟ ائقوسونو ثبوت ائتمکدن، دونیایا میدان اوخوماقدان تؤره‌ین معناسیز محاربه‌لر. محاربه‌لر ایسه ان بؤیوک اخلاقسیزلیق و ان بؤیوک وحشی‌لیکدیر. قاراباغ محاربه‌سینده اؤزونو دونیانین ان عاغیللی، ان قدیم و ان مدنی میلّتی حساب ائدن، ارمنیستان‌ی مونومیلّتلی جمهوریته چئویرن ارمنی میلّتچیلری، آدیندان دا خالیص تورک ویلایتی اولدوغو معلوم اولان قاراباغ‌دا نه فاجیعه‌لر تؤرتدی، خوجالی شهری‌نین اهالیسینی کؤرپه‌سیندن توتموش قوجاسینا قدر هامیسینی قیردی، شهری اؤلو شهرینه چئویردی. بودورمو ان عاغیللی، ان مدنی میلّت اولماق؟ دئمک، سیزین یازدیغینیز کیمی، بشریت فلاکته دوغرو گئدیر.

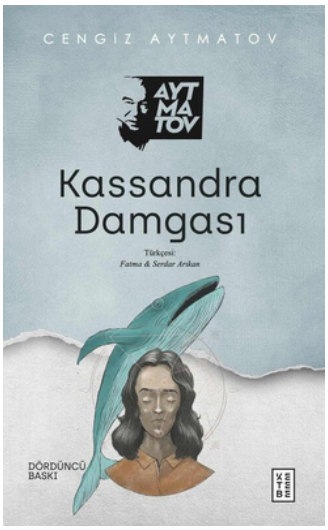

بونا گؤره ده ائله همین بشریتین بیر نوماینده‌سی اولان فیلوفئی کشفی‌نین بشریته نه گتیره‌جگینی دوشونمور.

سیز بونو انستیتونون پارتی یؤنه‌تیجیسی‌نین دیلی الیه بئله ایفاده ائتمیسینیز: «میسیونون بیلیمی گلیشدیرمک، یئنی کشفلر یاپماق اولدوغونا اؤزونو ایناندیردین. بونون سونوجو نه اولاجاق، بونو باشقالاری دوشونسون». بئله‌لیکله ده، انسانین علم عالیمینده‌کی نایلیتلری اونون اؤزونو ووران بومئرانقا چئوریلیر.

مگر هیدروژن بومباسی‌نین آتاسی ساخاروف‌ون فاجیعه‌سی ده ائله بو دئییلدی‌می؟ او، هیدروژن بومباسینی کشف ائدندن سونرا آنلادی کی، بو کشف بشریته فلاکت گتیره‌جک. بونو درک ائدن ساخاروف علمدن سیاسته کئچدی، اعتیراض ائله‌دی و بونا گؤره ده کوبیشفه سورگون ائدیلدی. بئله‌لیکله ده اؤز کشفی بشریتدن اوّل اؤزو اوچون بومئرانقا چئوریلدی.

منه ائله گلیر کی، ب.م.ت (بیرلشمیش میلتلر تشکیلاتی) علمله اخلاقین آرتیق قارشی-قارشییا گلدیگینی درک ائتدیکلریندن بو مسئله گئنیش شکیلده مذاکیره‌یه قویولمالی‌دیر.

سیزین بؤیوکلویونوز بیر ده اوندادیر کی، سیز بو گونون سؤزونو واختیندا – ائله بوگون

دئمه‌یی باجاریرسینیز. بو گونون سؤزونو دئمه‌یی باجاران یازیچی ایسه هم ده صاباحین یازیچیسی اولور.

منیم «هارا گئدیر بو دونیا» پیئسینده اثرین قهرمانی لاچین، حافیظه‌نین بیر آدامدان باشقاسینا کؤچورولمه‌سینی کشف ائدندن سونرا اونون ایچینده ایکینجی سس – ویجدانین سسی اویانیر. من بو اثرده ویجدانین سسینی، اونون قانیندا یاشایان تاریخ – قان حافیظه‌سینی اؤلو اجداد شکلینده وئرمیشم. بئله کی، بوتون اثر بویو ویجدان – اؤلو اجداد، اونو محاکیمه ائدیر و اونو بو کشفدن ال چکمه‌یه چاغیریر. بورادا دراماتیک چاتیشما تیپی اؤز ایچینده گئدیر و نهایت، او تسلیم اولور و کشفیندن ال چکدیگی یئرده اورک توتماسیندان اؤلور. اثر یاسلا باشلاییب یاسلا بیتیر.

رومانین سونوندا فیلوفئی‌ین اؤزونو اوزایین (فضانین) بوشلوغونا آتیب محو ائتمه‌سی‌نین سببینی، یئر اهلی‌نین اونون کشفینه اعتراضیندان چوخ، اونون اویانان ویجدانی‌نین ترکیبینده آختارماق لازیمدیر.

بیر سؤزله، «کاساندرا دامغاسی» رومانینیز فانتاستیک چالارلاری ایله برابر، رئال دونیامیزدا باش وئرن طبیعی و غیر طبیعی فاجیعه‌لرین، محاربه‌لرین، علمی- تکنیکی ترقّی آدلاندیردیغیمیز نایلیتلرین نتیجه‌لرینی اؤنجه‌دن گؤرن بؤیوک صنعتکارین فلسفی دونیا باخیشی‌نین تظاهرودور.

عزیزیم چنگیز بگ، بو بؤیوک صنعت اثرینه گؤره سیزی تبریک ائدیر، یارادیجیلیق سئوینجینیزه شریک اولور، سیزین قدرتلی قلمینیزدن داها بؤیوک اثرلر گؤزله‌ییریک. 72

سیزی باغریما باسیب اؤپورم، عزیز قارداشیم ■

Merhum Bahtiyar VAHAPZADE
Azerbaycan milli şair ve yazarı, Türk Dünyasının büyük edebi şahsiyeti

Yazı Bilgisi:
Yazı, Bakü'de yayınlanan "Edebiyat qezeti", 10 Eylül, 1999 sayısından nakledilmiştir.
Yayına Kabul Edildiği Tarih: 3 Mart 2025
E-yayın Tarihi: 3 Nisan 2025
Çıktı Sayfa Sayısı: 10